

Класифікація професій за Дж.Л.Голландом

Існує ще багато класифікацій професій, так в багатьох країнах світу використовується класифікація Дж. Голланда *за певним професійним середовищем*. Ця класифікація призначена для правильного вибору майбутньої професії, або, як мінімум, у визначенні напряму пошуку та виділенні групи професій, що відповідають психофізіологічним особливостям, професійним інтересам і намірам конкретної особи. Дж. Голланд на основі виявлення основних компонентів спрямованості особистості – інтересів і ціннісних орієнтацій – виділяє шість типів особистості: реалістичний, інтелектуальний, соціальний, конвенційний, підприємливий, артистичний. Теоретична модель кожного типу описується за наступною схемою: цілі, цінності, Я-образ, освітні цілі, переважаючі професійні ролі, здібності та спеціальні обдарування, оригінальність досягнення, індивідуальний розвиток, життєвий шлях. Автор вважає, що збіг особистісного типу та сприятливого для нього професійного середовища забезпечує успіх у професійній діяльності та задоволення нею. Адже поведінка людини визначається не тільки індивідуальними особливостями, але й оточенням, тобто тим соціальним середовищем, у якому вона виявляє свою активність. Нижче нами буде наведена методика Тест Д.Голланда для визначення професійних типів особистості.

Кожна професія створює певне середовище. Звичайно, не сама по собі, а за допомогою людей. Представники однієї і тієї ж професії – особи багато в чому подібні, мають спільні погляди, нахили. У багатьох подібних ситуаціях вони реагують однаково і цим створюють певне професійне середовище. Розглянемо ці середовища детальніше.

- **РЕАЛІСТИЧНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.** Завдання його конкретні, рішення передбачають наполегливість, силовий натиск. Переважають психомоторні навички, а соціальні навички потрібні в незначній мірі – тільки для того, щоб передавати і сприймати словесні інструкції. Представники цього середовища займаються конкретними матеріальними об'єктами (інструментами, матеріалами, машинами та механізмами, тваринами тощо): диспетчер, механік, електрик, інженер, агроном, фермер, садівник, водій тощо.
- **ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ** допускає швидше інтелектуальний тиск, який потребує наявності абстрактного мислення, творчих, аналітичних, логічних та гуманітарних здібностей, тобто орієнтується на розумову, переважно наукову, пошуково-дослідницьку працю. Міжособові стосунки при цьому відіграють незначну роль, зводяться до передачі та сприйняття складних словесних конструкцій. Це середовище представляють такі професії: науковий співробітник, фізик, математик, біолог, геолог, астроном, історик, хімік тощо.
- **СОЦІАЛЬНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ** передбачає наявність вмінь розбиратись у поведінці людей і навчати інших, вимагає постійного особистого спілкування з ними. Для цього необхідно комунікативні вміння, красномовність та гуманітарні здібності. Представниками цього середовища є: вчитель, вихователь, лікар, офіціант, бармен, працівники міліції та прокуратури тощо.
- **КОНВЕНЦІЙНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ** (умовне). Для розв'язування задач, які в ньому виникають, необхідні здібності до обробки конкретної рутинної та цифрової інформації, тобто виконуються розрахунки за встановленою схемою. Його представники є слабкими організаторами та керівниками, надають переваги канцелярським видам роботи. Здатність до спілкування може бути розвинута дуже слабо. Це середовище представляють такі професії: бухгалтер, програміст, оператор, економіст, податковий інспектор, стенографіст тощо.
- **ПІДПРИЄМЛИВЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.** Представники цього середовища обирають мету та завдання, що дозволяють їм виявити енергію, підприємливість, ентузіазм тощо, реалізувати потяг до пригод. Вербальні здібності у них переважають над інтелектуальними та математичними, вони повинні володіти красномовністю, мати добре розвинуті соціальні навички, вміти розбиратись в мотивах поведінки людей. Спеціалісти цього середовища повинні керувати іншими людьми. Це: директор, адміністратор, товаровівець, суддя, журналіст, телерепортер, менеджер, дипломат, продюсер тощо.
- **АРТИСТИЧНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ** характеризується рішенням завдань і проблем, які передбачають наявність художнього смаку і творчої уяви. Його представники ухиляються від чітко структурованих видів діяльності та фізичної

праці. Складні завдання вирішуються переважно за допомогою фантазії. Гуманітарні та артистичні здібності переважають над математичними. Всі свої знання, емоції людина в цьому середовищі прагне присвятити досягненню конкретної мети. До нього відносяться такі професії: художник, модельєр, актор, фотограф, реставратор, хореограф тощо.